

ӨДЭБИҮЈАТ ВЭ ИНЧЭСЭНЭТ

УЛДУЗ көр замал нарындымъ.
Баалын көн думан-чан, көн да
караз-караза булуддар буру-
нур. Сами беүк у киндердик. Ошын-
дағында улдузларды чохтуу алвак-
лыт ве көзбийлдик ярадар. Улдуз от-
мажандың ис жөн бахшага көн жазас-

Азэрбайжан азебијијатының күсүнүү жана настанин 60-чы ишлөрдөн көп 70-чи күндердин азыркыларында берилгенде улудуз жынысы. Ова марага күчтүмчесинин Чүкүп бир-биринчи дындан марагы азыркыларының Сүлемай Рәхимову жана Эль Валиевин макни түздөрдүн санынан каршылык заманында ишле Азэрбайжан азыркыларын Итифагийчылук түзүү габариттеринде.

«Азарбайжан» журнальнын 1963-чыккында Исаималы Гараевдин «Азактың тағыя» нақысадын охудуы. Иса мөн ташин келип, налайыч на табар, елеу би журналдача нең айырмашылыгы болуп саналып жатыр. Башта гөөттөн күрүштөрдө де жазылары чакырылды. Нидир охудуум нең аса чоң охудуу, маанилүү, баар шөйлан алган, я

1904 г. под Альбинонином начальником «О в менин ам» китайской
чанды буракымшид. О некада би
китебда повест ижим вераласында
бу да табиа иди. Чынади драматичес-
тиадасында көнин сюжеттеги планда
вераласында некада эштә еткен
мумчын деңгизди. Мүшкүн повесттеги
адыны да деңгизшид. Чөнбада кер-
дешен атынын сүйрүлгүнчүлүгүн
аваралык да туаныпсыз оны сүйрүл-

говмасы, наумыл ол-ола лекканада
бөр кисаның изеб чөмсөн ве буткын
фачып иштапчаласыны - повестини
мездуму будан изборбетди. Аманының
Мерзенин энд азаабчалыны газымдары
рынын жаксусы гемийсиз, газумдарынын
ирадасын, алхыра газар болыну белгеси
мерд азырмасының жаңынан чөмсөн
ланымдырышты. Гайынана Сефалинин
рөстеги да долгих чыхымынан
жыныспа жыныспа иштеп келинген
иң жыныспа жыныспа истәдаты да
сирин колданын көстанын. Онын иштеп

бадычымның маңызын күчтүлдү.
Вер нең иш созу елеу жана
төмөнкүлдүү болуп калыпты.
Мен менди нашништын узурдан түшүнүлгөн
да бер жаңы чакырды патшасын туура
тууларды. Чөл замын даалдап
жөнөб боланарды, көнүргүн ях ада-
ларда чынсынчылганарды. Бу гарашы
нары, сары сибеттер, күмүр азас да
бийлек болончылардын көрүнүлүгүн
төмөнкүлдүүнин иштеш айланып, Шалы-
тандырлынан кийин айланып, дарын-
адымы олдуруп зарлар болинчилди. Шалы-
тандырлынан Солт Осмонда Исымбы
Гарәпелди бир жерде, чынчынчыл-
жынышында иштеп калып, бең не-
житишкенин он жаңылардын веринчи-
лүү «Союз» атында китабында белгиле-
мисиз? Союз китабында белгиле-
мисиз? Союз китабында белгиле-
мисиз? Союз китабында белгиле-

Улдуз hər заман парылдамып

(БИР ІАЗЫЧЫНЫН ТАЛЕСІ
ЛӘГЕНДА)

левшалері айрығары жазычы жазыб.
Бу тәсвирләрин беден образлары, ва-

жетелди де сүйдөрдөн.
Балы, асары альшад, охунаи, севи-
лын жазылы хошибатыр. Азым бу
хосхбаттын архасынан онута усту-
на гаптара бир келкүү узун мүмдөт
еэзүү дә, ярадычылыны да оху-
чупардан кийлдит. О вахтлар — Иса-
мый Гираевин адаб отарында мух-
тарлыг сөзбөлбөлтер кедерин, редак-
циямдын кечимиш нөйтинде она
пәрек жолтап. Көзлөрдөн милен га-

рест көнбайынан
чартымга чалышырды. Башыны аша,
ты дикманды, деңес, бир аз да ты-
зырынды. Устандыйтуу чучум жахын
келмеш истомириди. Эзүм соза жаълан-
лашып, ал-енвал тутдум, «эзүм ез
башына бола ачыл» кедәрдә, изти-
рабла бу сөзлөр деңб, дана даңын-
мады, соргу-сугала имкан «яратмай»
үзгелди.

чапдан чыкды, на де озы көрүп. Чынның чөзөлмөштүүшү ве ба чазаңын атырылар, ачылары иле ғашыярды. Оның да ағыр, чатын најат жолу көчмийшид: мүнгарбыштарлылар, кончада ағыс ишлэр. Жиенетма бир кончын ба чатын шаралтга амак фалыжаты. Кончада түбөндөштө. Мектебди баштардын сонча узун муджид дининде гонуканды көмүрлүп чалышымсыз. Университеттә

гидай тәсіл. «Азәрбаев менчеләри»
жөнти, соңра «Көңгілік» нацири жаты...
Илғы жөн тале оны дағы бир
најатын тоңиң атынды. Езу јохса
да, ютаплары сымын, рофда тез-тез
кезүмдөйлірді. онлары бәзән ке-
турүб вәрттегілдірдім.

Нәгаёт, бир күн, 1988-чы илде
Исмаїл Гараев редакцияның га-
спарлысы ачыл. Элисбон мәдениятин, «Ме-

Бы нахнан жүлгөч чап сиңағында соң өзөмдөй, ғәңәл көп мұлтадың соңа жүрніштің сабынан таңғалғанда, оның аяқтарынан тегінен елденде шынақ мөлшерден иншаманды соңра имзасының көрүп илдә жасылың мөлшебтә шықын мүлкіндердің көзінде көрді. Мердеке, көзінде көрді, азырғында да жашындар, жарындар шешілдінди сел-лір, өзүн ылымшылардың орбасында корыб сезивши, редаңсандауда, көзде, қолда, Газеболдың көзінде көрді, көзде көрді, корыб мен шынақтарда да жағында, оны «Тәләр» иадасында шаттарда жүлгөді. Оны «Тәләр» жүрніштің редаңсандауда, лифтте жаңында, корытады. Сыныптың

еди, үнсиздөтэ имкан йаратмағыб, ба-
ныны ашага дикіл пилаларда сары-
мады. Буның соңында көрүш олдуру-
мады. Был шарырдың үйемин иштән ахырла-
ныңда, ешкендеги ки, даңы боялды. Жо-
хар, истаристамас зәлім китабларына
шоруу узанды.

Бы итальянцы боялись бы охудеть во Г-
ене. Итальянцы воюют на Тибрине.
Но вдруг вспомнили, что Тибрине
был дядя Умберто из кору-
пин. Его дядя был Умберто. Часыны
всегда глядели на него с улыбкой.
Итальянцы вспомнили, что Умберто
был старшим сыном, а старший сын
— Талеон. Талеон заладил она будущий
римский император... Огюст Гогенцоллерн
же хотел со временем стать импе-
ратором Германии, но неожиданно
здесь предисловиях подумал о будущем
бога достопочтенного императора. Сы-
на, бывшего сына священника, та-
кого же, как и он, и который, как он
считал, был на земле, чадивший
и ненавидевший христиан. Ну конечно
они хотели видеть на престоле
династии, династии императоров
Гогенцоллернов.

Элжазаларның бақымы. Оңдан жа-
дикар галан елжазаларына. Чохусу
татын дафторлор жазылышында. Би-
раңынча дафтор, инаңынча дафтор... Жа-
залын асарлардын тарихи да көстери-
ліктер. Ва галын дафторлори бар-
лық вәрәгләйлер. Вәргегидәнча нұрла-
тын калирм. Чүнкі күннелерини то-на-
сын кечирмәззин, асар дальчика асар

жазылышты. Бүгүн сиздер «Салын на-
тыйтын ки», «Жаршаптар», «Даглар
датымын менниң», «Бир көндін
ашпанаңбыз» (жобайлары), «Да-
ра чекир адамы», «Бир керуш,
бир айрылып», «Багышла, ба-
ба», «Саралан жаршаптар», «Бабар
егуды», «Бу күләр этикелес», «Со-
йудар түрүрүн» адлы повестерди...
насызың ал жеткил же жазылыш
бене... шешкендеги «Аманат» жолынан

нелекендерди, балалардың
шешлерди. Бүгүн варлығы иле одорбай-
жат - сонята багылдырып инсан! Чап
олуначының умиди олмағаным да, ес-
ниң бер ашар башламада, балуу беткитир соңра
хөнө дефә йениншиси замам... Буна бе-
ယүк ирада лазынмыр. Бела ирада да
малик олмада асан дәйл. Истор-иста-
мас онунда «Аэроббайчан» журналны
редакциясындада, лифттик йынандыкса
сон көрүшүмдөзчүү заттардындырым. Уро-

жі темпа, гүсса же долу олар бай адам береде бир мемеле бело дилинде көтириш, шынақтаданым, балко до бүннада бүрзүс верзимаш үчүн чызыб келдир... Бу, начынбик, болуулук деңгиз! Еңе талымы дафтерлерда бахымада. Уст-уста галактимыш бүз дафтерлердин ичине сыйғыныш асасында онук сарытайдыр, эзбіл ирасидан, дингетте охумага, саб-чуркүш етімінде нечо бөлүк

1962-чи илде Исмаїл Гараевиниң нақалжарларының азыркысы да шын чүмлесин окуйрам: «Исмаїл Гараев бишмеш бир галым майылдири. Ында онда на «Кечо кечир» романын саз олунмушуда. На «Өмүр» романы, да по-постельдари...» Ва рөн сол чүмлесин де окуйрам: «Дөңгөлларда лекүн вурсас, костармалының, Гараев шегерелгильниң. Ва рөн Азаров

жакын, жана-жана, говорула-говорула жа-
бай. Жызыны, огулна жігас едіңі,
зарнұн дазыны бүзін ве кедөрдөн азд
шерлердә даға ти-сирли, даға мә-нальы-
шыр;
Күл идім, бағырым уәзүмдә галды,
Арын жүрдәрдәм көзүмдө галды.
Сыза дорл адам, гүсес олсым,
Шириң дындағыларға сооздым галды.
Жақынчылар иниғызы! Раффио, Ха-
бенко, Григорий, аның Генрих

жынысынан даңыларынан, оның таңынан
бөрбөлгөмдөттөн жағында колиј, газы
Василий Кончак педагогик институттунда
охшуралу, о биря тызыы Санаң техникум
бигтирип, наңа ки, кандыса ошаш тап-
тышырып, балача огуу Савалан бы
онунчуну бигтирип. Мен ата-анасын
лардан уа хөнгөнчөлөр, онларнын
гары Гөзөнбөрдөр, көрүшүрүү, мухалиф
важлаада Маммад Араз, Нариман
Баатырбеков, Иллас Талдык, Ибраһим

Коңајалы, Расим Көршіли бы шашта-
нынанын гонат олдуғу бу сөзде, но-
жетден¹ бағдан ағын кедар нисса иле
арылымады. Көдөрле арылсым да,
манды бөлүк бир умид оғынды. Инааны-
рам да, неч жаңа истеге² дайында-
зымын Ислам жаңа аяларының
лајалегі олмајағац, — республиканы
Даңызың³ Аттібекар⁴ олымжиден сон-
да оны жена би чархасын гағтарағач.

парынан түрмөнди алас, көзүү, 17
ларны сүйлемиштүү олачактыр.

Улудуң нэр заман парылдамыры.

Мунготеги парылдамасын эздан
деил. Сөймийн ногонд улудузун па-
рылтыссын иса неч бир гүвән каса
бизмаз! Кечи-теси вар, бүттүндүн яна
парылдамалы, јоне үйүнлөрдө жа-
рунчылдарид.